

PEÒNIA

Paeonia lactiflora Pallas

[Reise durch verschiedene Provinzen des russischen Reichs 3:286 (1776)]

Paeonia lactiflora 'Sarah Bernhardt'. Foto: MIKE BOWLER

Paeonia lactiflora 'Blaze'. Foto: CHARVEX

'Pink Hawaiiaian Coral'. Foto: CHARVEX

Paeonia lactiflora fructificant, amb llavors dins els fol·licles. Foto: ABRAHAMI

NOMS POPULARS

- Alemany:** Milchweisse Pfingstrose, Chinesische Pfingstrose / Garten-pfingstrose / Weisse pfingstrose
- Anglès:** Chinese peony / Common garden peony / Paeony / Peony / White Chinese peony / White peony / White-flowered peony
- Castellà:** rosa de monte, peonía china
- Castellà:** Peonía china/Peonía híbrida / Rosa de monte / Rosa sin espinas
- Català:** peònia de jardí
- Eslovac:** Navadna vrtna potonika / Potonika
- Estonià:** Valgeõieline pojeng
- Finlandès:** Jalopionit
- Francès:** pivoine de Chine
- Francès:** Pivoine de Chin/Pivoine à fleurs de lait / Pivoine commune
- Hebreu:** אדמונית עשבונית
- Holandès:** Chinese pioen / Chinese pioenroos
- Islandès:** Silkibóndarós
- Japonès:** シャクヤク /しゃくやく / シャクヤク
- Noruec:** Silkepion
- Persa/Farsi:** گل صدتومانی علفی
- Polonès:** Piwonia chińska

Rus:	Пион молочноцветковый/Пион белоцветковый
Suec:	Lukt pion
Turc:	Çin şakayığı / Şakayığı
Txec:	Pivoňka čínská/Pivoňka bělokorá
Xinès:	花相 / 芍药 / 赤芍药 / 芍药 / 白芍药 / 芍药花 / 芍藥 / sháo yáo/ bai sháo/ chi shao

DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

És un petit arbust vivaç herbaci de fins a 80 cm d'alçària, amb fulles de 20-40 cm biternades, amb 9 lòbuls lanceolats enters o lobulats, una mica carnosos. Les flors són similars a les roses, si bé l'olor és una mica desagradable, pesant, metàl·lica, i fan de 8-15 cm de diàmetre, amb 5-10 o més pètals roses o blancs, i amb estams grans (15 mm) grocs. Sota la flor hi ha 4-5 bràctees lanceolades. El calze té 3-4 sèpals ovals o suborbiculars. Els 2-5 carpels són verds o porpra, glabres i amb estigmes vermells. Els fol·licles són oblongs-el·lipsoïdes.

Les peoniàcies són plantes terrestres dialipètales, amb ovari super i carpels nombrosos lliure, amb més de 3 pètals, flors actinomorfes, amb nombrosos estams (més de 20), fulles esparses, plantes no llenyoses, fulles sense estípules, peces del periant sense esperons i fruit en fol·licles (2-5), flors rosades o vermelloses de més de 5 cm de diàmetre.

HÀBITAT I DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

És originària del Nord de la Xina (Mongòlia Interior, Heilongjiang, Jilin, Liaoning), Corea, Mongòlia, i el Tibet i de l'Est de Sibèria. També es troba al Japó. Es cultiva molt com ornamental als jardins. A la Xina es cultiva des del segle VII. Les flors atrauen molts insectes, i en especial les papallones. Viu en vessants una mica rocosos, marges secs de rius o clarianes de boscos.

HISTÒRIA

A l'Odissea i la Iliada d'Homer, el metge Peó va curar Ares després de ser ferit per Diomedes a la Guerra de Troia. I havia curat Hades de la ferida de fletxa llençada per Hèracles a Piles. El mateix PLINI EL VELL (segle I) recomana prendre la flor de peònia contra els malsons provocats pels faunes. És una flor, doncs, dedicada a Peó, metge mitològic dels clàssics.

Va ser introduïda a Europa el segle XVII. Se n'han seleccionat més de 200 cultivars. Uns són de flors simples, similars als originals silvestres. Els altres tenen doble rengles de pètals però estaminodis enlloc d'estams, i se'n diuen japoneses. I n'hi ha de flors molt dobles estant transformats la majoria d'estams en pètals.

Segons NICHOLAS CULPEPER (segle XVII) les arrels de la «*Peony*» mascle són les millors, sobre to per als homes. Les arrels són la part més medicinals, i per ordre decreixent d'eficàcia segueixen les llavors, les flors i les fulles. Les arrels de la peònia mascle van bé per combatre l'epilèpsia. Com a preventiu per als nens o també persones grans la rel mascle es renta ben neta i es deixa dins de vi blanc més de 24 hores i després s'escorre i es deixa matí i vespre durant uns dies de sequera al sol abans i després de la lluna plena. Així es pren un bocinet d'aquesta arrel preparada i millor encara combinar-ho amb un posset fet amb betònica. La rel va bé per netejar la matriu de les dones després de parir; o pel mateix també va bé les llavors xafades i preses amb vi. Per no tenir malsons també van bé les llavors xafades i preses amb vi. Abans d'anar a dormir i pel

matí. El destil·lat aquós de les flors o el xarop fet amb les flors va bé per al mateix que les arrels, però amb menor eficàcia. La planta és calorífica i assecant. La rel provoca la regla a les dones i accelera el post-part. Alleuja els dolors al ventre, bufeta, ronyons. Els nens amb epilèpsia duen la rel penjada del coll com amulet per prevenir més atacs. Se n'ha de prendre 2 grams o menys si es tracta de nens.

Els gerros amb flors de peònies era un tema dels preferits pels pintors impressionistes com RENOIR, VAN GOGH, MONET, MANET.

PROPIETATS MEDICINALS (REL)

- alterativa
- analgèsica
- anodina
- antidiürètica
- antiespasmòdica
- antiinflamatòria
- anti-oxitocina
- antisèptica
- astringent
- consolida el Yin
- cosmètica
- emmenagoga
- enriqueix la sang
- expectorant
- febrífuga
- hipotensora
- inhibidora de l'agregació plaquetària
- regula el fetge
- relaxant intestinal
- relaxant uterina
- sedant
- tònica
- vasodilatadora coronària

USOS MEDICINALS

- abscessos
- acúfens
- amenorrea
- anèmia
- asma
- càncer: estómac, mama, matriu
- convulsions
- disenteria
- dismenorrea
- dolor al tòrax
- dolors
- eclàmpsia
- epilèpsia
- epistaxis (sang pel nas)
- erupcions cutànies
- espasmes
- febres recurrents (sense suors)
- gastritis
- ginecopaties
- gota
- hemorràgies
- hipertensió
- icterícia
- irritabilitat
- mal de ronyons
- mal de ventre
- mala circulació
- mans adormides
- mareig
- masegades
- melenes (sang a la femta)
- menorràgia
- migranyes per hipertensió
- nàusees
- poliúria
- rampes als ventrells
- regla irregular
- sang calenta
- sufocacions
- suors nocturnes
- tifus
- tumors pulmonars
- tumors al tiroides
- vertigen
- visió borrosa
- vòmits

TOXICITAT

En especial les flors són tòxiques i cal prendre'n molt poca quantitat, en especial si la persona està molt debilitada.

PRINCIPIS ACTIUS DE LA PAEONIA LACTIFLORA

- (-)-catequina
- (Z)-1S,5R-alfa-pinèn-10-il-alfa-vicianòsid
- 1,2,3,4,6-penta-O-gal·loil·glucosa
- àcid 13-metil-mirístic FLO
- àcid acètic
- àcid benzoic 11.000 ppm REL
- àcid gà·lic REL
- àcid lactiflòric
- àcid linoleic REL
- àcid oleanòlic
- àcid palmític REL
- àcid ursòlic
- albiflorina REL
- Arsènic 0.1 ppm REL
- astragalina
- benzoil·paeoniflorina REL
- beta-gluco-gal·lina FLO
- beta-sitosterol FLO
- beta-sitosterol-alfa-glucòsid FLO
- Calci 1.200-40600 ppm REL
- casuarictina
- casuariina
- catequina
- cianidina-3-O-glucòsid-5-O-galactòsid
- cianidina-3,5-di-O-glucòsid
- cis-èpsilon-viniferina
- Coure 3-6 ppm REL
- D-catequina
- daucosterol REL
- decagal·loil·glucosa REL
- epi-gal·lo-catequina
- estrctinina
- eugeniina
- fenol
- Ferro 40-47 ppm REL
- gal·lo-catecol
- gal·loil·tanins REL
- gluco-gal·lina FLO
- glucosa REL
- gnetina H
- hederagenina REL
- heptagal·loil·glucosa REL
- hexagal·loil·glucosa FLO
- kaempferol FUL
- kaempferol-3,7-diglucòsid FLO
- lactiflorina
- Magnesi 580-990 ppm REL
- Manganès 14- 20 ppm REL
- metil-gal·lat REL
- meso-inositol PONCELLES
- mio-inositol REL FRU
- nonagal·loil·glucosa REL
- octagal·loil·glucosa REL
- oli essencial REL
- oxi-paeoniflorina REL
- paeflorigenona
- paeonidina FLO
- paeonidina-3-O-glucòsid
- paeonidina-3-O-glucòsid-5-O-arabinòsid
- paeonidina-3,5-di-O-glucòsid
- paeoniflorigenona REL
- paeoniflorina REL
- paeoniflorina-èster
- paeonifloriquinona
- paeonina REL
- paeonol REL
- paeonòlid
- paeonòsid
- pedunculagina
- pelargonidina-3-O-glucòsid-5-O-galactòsid
- pelargonidina-3,5-di-O-glucòsid
- pentacosà FLO
- pentagal·loil·glucosa REL
- piretrina I, II
- Potassi 5000-7860 ppm REL
- quercetina FUL
- quercimeritrina FUL
- sacarosa PONCELLES
- Sodi 190-280 ppm REL
- sufruticosol A
- sufruticosol B
- tellimagrandina-I
- tanins REL
- trans-resveratrol
- trans-resveratrol-4'-O-beta-D-glucopiranòsid
- Zinc 15-24 ppm REL